

434 in Sacramentis veteris legis, non erat necessarium quod rebus verba adderetur. Ibidem p. 11. n. 80. & seq. Quomodo res & verba se habeant in Sacramentis novae legis. Ibidem n. 87. & seq. declaratur. Quae vero mutatio ex parte materiae, vel forma, reddat Sacramentum invalidum. Ibidem p. 140. n. 114. & seq. explicatur. Sacramenta sunt homini necessaria ad salutem, ob triplicem rationem. Ibidem p. 145. n. 12.

434. Satisfactio sacramentalis triplicem ex opere operato habet effectum, nempe remissionem poenae temporalis, ex peccatis jam condonatis remittit, auxilia quaedam supernaturalia, ad faciendum praevocanda peccata in futurum, & augmentum gratiae habitus. Ibidem n. 31. & seq. Tenetur Sacerdos, audita confessione, satisfactionem, quae vulgo poenitentia appellatur, poenitentem injungere, nec satis est, quod qualemcumque injungat, sed tenetur injungere aliquo modo proportionatam gravitati criminum, & torum multitudi, ad quae etiam dispositio, & conditio poenitentis, nisi rationabilis causa excauset. Ibidem p. 304. n. 45.

ET MATERIARUM. 435 Praeter scientiam beatam, & infusam, confiruenda est in anima Christi Domini scientia per se acquisibilis, quam Christus propriis actibus sibi comparavit, nec a Deo solum per infusionem accepit. Ibidem p. 457. n. 3. & seq. Triplex est modus intelligendi in anima Christi omnino diversus, triplici ejus scientiae correspondens, nempe, modus intelligendi per essentiam Divinam gerentem vires speciei intelligentis, qui competit scientiae beatae, modus cognoscendi per species a Deo inditas, qui convenit scientiae infusae, & denique modus intelligendi per species aphantasmaticas abstractas, qui proprius est scientiae acquisitae. Primus modus intelligendi est Divinus, secundus, Angelicus, tertius, humanus. Ibidem p. 408. num. 40.

Satisfactio Sacramentalis est pars, non essentialis, sed integra-

contingentia certo, & infallibiliter cognoscit eorum scilicet praesentiam in aeternitate, & efficaciam divinam voluntatis decretum. Ibidem num. 146. & seq.

contingentia certo, & infallibiliter cognoscit eorum scilicet praesentiam in aeternitate, & efficaciam divinam voluntatis decretum. Ibidem num. 146. & seq. Peccata futura, quantum ad id, quod in illis privationis est, & deletus, seu malitiae moralis, a Deo cognoscuntur in decreto praesumptivo. Quantum vero ad id, quod in eis est essentialis, & bonitatis transcendentalis, cognoscuntur in decreto positivo concurrenti ad illorum eventum. Deum quantum ad utramque rationem, clare ab illo videntur in praesentia suae aeternitatis. Ibidem p. 163. n. 188. & seq. Deus futura conditionata certo cognoscit, certaque eorum praesentia fundatur in decretis abfolutis ex parte subjecti, & conditionatis obiecti. Ibidem p. 183. num. 2. & seq. Nomen scientiae mediae, quam Recentiores ponunt in Deo, intelligitur cognitio certa, & infallibilis futurorum conditionatorum, ante decretum actuale, & exercitum, quo Deus praedestinare, & praedeterminat illorum futuritatem. Ibidem p. 188. n. 32. Talis scientia non est nova, & a Recentioribus inventa, sed perantiqua, & olim Pelagianis, & Semipelagianis familiaris. Ibidem p. 189. num. 6. & seq. Praecipua Pelagianorum, & Semipelagianorum motiva, ad fingendum in Deo talem praesentiam, ac excludendum decretum de se efficacem, & humanam praeventivum voluntate. Ibidem p. 230. num. 13. & seq. Talis scientia fuit ab Augustino reprobata, non solum quantum ad abusum, sed etiam quantum ad substantiam; unde scientia repraesentans merito appellari potest. Ibidem p. 191. n. 19. & seq. Illa etiam pluribus principiis doctrinae D. Thomae apertissime repugnat. Ibidem p. 192. n. 47. & seq. Vatis etiam, & efficacissimas rationibus expungitur ac de medio tollitur scientia media. Ibidem p. 195. n. 58. & seq. Oportet quidem medium non esse utilem, aut idoneum ad conciliandam humanam libertatem cum praedestinatione, & gratia efficaci. Ibidem p. 200. per totum. Gurtel, & Basilus Legionensis, viri tunc orbe celeberrimi, licet scientiam mediam aliquando docuerint, tamen sapientiores locutionibus, ac retractantur. Ibidem p. 206. Joannes Lallemandus, recentissimus Scriptor Ordinis Minorum, Tomo 1. curfus Theologici, disp. 8. partitioe 2. offendit, nec Magistru Sententiarum, nec alios veteres Theologos in Editione SS. Patrum veratissimos, neque Patres Concilii Tridentini, scientiam mediam agnovisse, nec illam adhibuisse ad conciliandam libertatem nostram, cum praedestinatione, & gratia efficaci, & tandem ironice hic concludit: *Quaestio de scientia repraesentativa in antiquis Theologis, & quomodo lux illuminans de novo praecipua Religiois nostrae mysteria, apud Reverendos Societatis ordo*. Ibidem p. 209. Baronius in Epistola, quam scripsit ad Dominum de Villas, Archiepiscopu Viennensem, conquiretur quod *Molina quaestiones excariat, quo Ecclesia Catholica non erit opus*, subditque *se admodum Jesuitas, ne existimationem suam, defendendo sententiam Molinae, discrimini exponant*. In Apologia Thomistarum p. 364. n. 104. ubi talis epistola toto excarbitur. Henricus Henriquez, aperte scientiam mediam rejicit, his verbis: *Necessitas est in signa scientiae supponere liberam quendam Dei conditionalem praedestinationem, quae postea novis quibusdam facturum in tali rerum concursu, & occasione. Et infra, haec distinctio (inquit) de praesentia futurorum conditionatorum a nobis (id est Jesuitis) ante viginti annos excogitata est, & contra votum nostrum suscepta est in Italia sententia*. Ibidem p. 361. num. 107. Claudius Tiphanius ejusdem Societatis, qui fuit in Gallia Provincialis, in libro de Ordine, deque prior, & posteriori, dicit: *Nullum alium Theologum, ante Molinam, ne per somnium quidem de illa scientia cogitasse, nec eam ulli vel suspensisse, vel adhibuisse ad aliam, sine Scriptura sacra, sive Theologia Scholastica, difficultatem expediendam*. At etiam, *sententiam negantem scientiam mediam, & antiquitate, & defensorum numero ac auctoritate, longe esse meliorem*. Ibidem num. 110. Mariana lib. 4. de regimine Societatis, ait, quod *Societas Jesuitarum Dominicans familiae Theologos, potius venerari debent, nec purioris doctrinae Amosites, quam sequi heretico Ludovico Molinae commentum*. Ibidem. Azorius lib. 4. institut. moral. c. 22. qu. 2. haec scribit: *Pauci juniores Theologi, Jussus ut voluntatem nostram liberam faciant, faciunt haec legunt, dum negant Deum libera iustitia opera bona praedestinare*. Tomo 1. p. 208. num. 39. Abardus, & inconvincibilis scientia media exploditur. Ibidem p. 203. num. 122. & seq. Concluduntur fundamenta scientiae mediae. Ibidem p. 209. n. 166. & sequenti. Scientia Christi. Christus adhuc vivitor, & in terris degens, vidit Divinam essentiam, subindeque habuit scientiam beatam, idque a primo instanti conceptioem. Tomo 4. p. 385. n. 11. & seq. Licet anima Christi per scientiam beatam non cognoverit in Divina essentia omnes creaturas possibiles, cognovit tamen omnia praeterita, & futura. Ibidem p. 387. n. 28. & seq. Praeter scientiam beatam fuit in anima Christi scientia infusa, eaque duplex, una supernaturalis, & alia naturalis. Ibidem p. 391. num. 2. & seq. Ad quae objecta scientia infusa supernaturalis se extendit, ibid. p. 393. n. 29. & seq. declaratur.

Societas est species temperantiae, quae versatur circa potum, non quocumque, sed imbeciter valentem, & cerebrum perturbare, uti est potus vini. Hac virtus licet sit, omnibus necessa-

Error Stoicorum afferentium omnes virtutes esse inter se aequales, nec intendi posse, nec remitti. Ibid. p. 217. n. 59. confutatur.

Virtutes intellectuales praeminent moralibus, quia illae perficiunt intellectum, istae appetitum, qui est minus nobilis quam intellectus. Ibid. n. 60.

Quae autem ex virtutibus moralibus praedecellat aliis. Ibid. n. 61. declaratur.

Viso beatifica.

Nullus intellectus creatus ex propriis viribus potest clare & intuitively videre Deum. Unde Isai. 6. dicitur: *Vias Domini non scilicet in seculo, quasi transcendentes proportionem & vires cujusvis intellectus creati, etiam angelici.* Quare Dionysius cap. 14. de Divinis nominibus elevationem supra naturam, quod Angeli Deum vident, & sic: *et constant & immobilitate ad illucensum sibi radium accendi, & congruo permittitur sibi illuminationem amore, velut in altum penitus sublevari.* Tom. 1. p. 74. num. 2. & seq.

Repugnat dati substantiam Supernaturalem completam, cui visio beatifica sit connaturalis, & a qua lumen gloria dimanet tamquam proprietates. Ibid. p. 75. n. 16.

Intellectus creatus potest supernaturaliter elevari ad videndum Deum, juxta illud Anselmi: *Deus inaccessibilis cum sit nobis virtutibus, accenditur ad eum suis muneribus.* Ibidem pag. 78. num. 41.

Visio beatifica est perfectissima operatio creaturae intellectualis, cum sit participatio majoris excellentiae, divinae, plus gloriae Deo conferat, & plus nobilitatis & perfectionis ipsi creaturae. Ibid. num. 43.

Chrysothomus non negavit possibilem esse visionem Dei quidditativam, sed duntaxat comprehensivam, quam sibi Anomai arrogabant; quidquid in contrarium dicitur Vazquez. Ibid. p. 79. num. 50.

Nec oculos corporeos, nec ullus sensus internus, vel externus, potest supernaturaliter ad videndum Deum elevari. Ib. p. 80. num. 53. & seq.

Possibilitas visionis Dei, ut est in se, solo lumine naturali demonstrari nequit, aut evidenter cognosci. Ibid. p. 81. n. 64. & seq.

In homine secundum se considerato, solum est capacitas seu potentia obedientialis, respectu visionis beatificae, non vero appetitus innatus, immo nec elicitus efficax. Ib. p. 83. num. 87. & sequentibus.

Nec datur, nec possibile est in visione beatifica species aliqua creata, impressa, vel expressa, unde essentia Divina unitur in intellectibus Beatorum per modum speciei impressae, subindeque active concurrens ad clarum Dei visionem. Habet etiam aliquo modo rationem speciei expressae, seu verbi, non tamen proprie, sed solum communiter, & improprie dicti, cum essentia Divina ab intellectu beato non sit expressa, nec terminus per illam productus. Ibid. p. 85. num. 11. & seq.

Deus summus, & indeficiens lumen, nunquam sine lumine videri potest; nam, ut auctor naturae, naturalis rationis lumine percipitur, ut auctor gratiae, in hac mortali vita, obscuro fidei radio cognoscitur, in patria vero non nisi lumine gloriae clare, & intuitive a Beatis videri potest, de quo Job 36. dicitur: *in manibus suis abscondit lucem.* Ibid. 94. num. 2.

Lumen gloriae propter tria requiritur, nempe ut disponat intellectum creatum ad unionem essentiae Divinae per modum speciei intelligibilis, ut ipsum elevari ad Deum, elicendam, & disponat ad recipiendam visionem beatificam. Ibid. p. 95. n. 9. & seq.

Repugnat intellectum creatum videre Deum sine lumine gloriae, per modum habitus, vel auxilii communicatio. Ib. p. 96. n. 19. & seq.

Potentia obedientialis proxime, & immediate activa effectuum supernaturalium, & singularis rebus creatis a natura congenita, chimerica est, & totum ordinem gratiae destruit. Ibid. p. 97. num. 23. & seq.

Lumen gloriae est minus perfectum gratia sanctificante, est tamen nobilissimum, & perfectissimum caritate. Ibid. p. 99. n. 40.

Intellectus creatus, lumine gloriae perfectus, producit efficienter visionem beatificam, ut vera causa secunda principalis, & non ut merum instrumentum Dei. Ibid. p. 100. n. 43. & seq.

Visiones Angelorum, & hominum non differunt inter se specie essentiali. Ibid. p. 102. n. 1. & seq.

Inaequalitas interfecta, quae est in visionibus beatificis, a sola inaequalitate luminis gloriae derivatur. Ib. p. 103. n. 11. & seq.

Beati, nec Deum comprehendunt, nec ipsam, etiam de potentia absoluta, comprehendere possunt. Ib. p. 104. n. 25. & seq.

Beati vident omnia, quae sunt in Deo formaliter, & necessario, ut essentiam, attributa, & relationes; immo repugnat posse videri Divinam essentiam sine attributis, & relationibus; aut attributa, & relationes sine essentia vel unam personam SS. Trinitatis sine alia. Ib. p. 107. num. 2. & seq.

Quomodo visio beata penetrat libera Dei decreta. Ibid. p. 111. num. 37. declaratur.

Beati vident creaturas possibilem in Deo tamquam in causa, & medio prius cognito. Ibid. p. 114. num. 59. & seq.

Licet repugnet videri omnes creaturas possibilem in Verbo, seu in essentia Divina tamquam in causa, non implicat tamen, totam possibilitatem collectionem, extra Verbum quidditative cognosci. Ibid. num. 61. & seq.

Non repugnat, quod Deus, ut est in se videatur, nulla visa creatura possibili in particulari. Ib. p. 117. n. 81. & seq.

Quas creaturas de facto Beati vident in Verbo, & unde diversitas eas videri proveniat. Ib. p. 117. n. 86. & seq. explicatur.

Visio beatifica non mensuratur, nec a se, nec a terminata essentia, sed a terminata participata. Ib. p. 120. n. 6. & seq.

Visio beatifica sub symbolo, & figura amenissima fluvii describitur a D. Joanne Apocal. 22. T. 3. tract. 1. d. 3. p. 35. n. 128.

Vitium.

Vitium, & peccatum, quantum convenient in hoc, quod derivant a regula, differunt tamen in hoc, quod vitium deviat a regula per modum actus primi inclinationis ad actionem deordinatam; peccatum vero deviat per modum actus secundi. Tomo 3. p. 222. num. 1.

Licet aliqua vitia proprie, & directe contrarietur virtutibus moralibus acquisitis, non tamen virtutibus moralibus infusis. Ib. p. 222. num. 4. & seq.

Omnia vitia, tam ea quae virtutibus acquisitis, quam quae infusis opponuntur, sunt contra naturam hominis. Ibidem p. 224. num. 21. & seq.

Vitia opposita prudentiae, & virtutibus ipsi annexis. T. 4. p. 254. num. 1. & 2.

Vitia opposita iustitiae. Ibid. num. 3.

Vitia opposita Religioni. Ibid. n. 5.

Vitia opposita aliis partibus potentialibus iustitiae. Ibid. p. 255. num. 7. & seq.

Vitia opposita fortitudini, & partibus potentialibus illius. Ibid. num. 16. & seq.

Vitia opposita temperantiae, & partibus ejus subjectis, nimirum abstinenciae, sobrietati, castitati, & pudicitiae. Ibid. pag. 256. num. 21. & seq.

Vitia opposita partibus potentialibus temperantiae. Ibid. num. 30. & seq.

Voluntarium.

Voluntarium est id, quod procedit a principio intrinseco cum cognitione finis. Tomo 3. p. 58. num. 1.

Voluntarium est duplex, unum perfectum, & aliud imperfectum: primum reperitur in sola natura intellectuali; secundum vero non solum in hominibus, sed etiam in brutis locum habet. Ibid. num. 4.

Actus necessarii ex perfectione cognitionis, ut amor beatificus, per clarum Dei Visionem regulatus, sunt magis voluntarii, quam actus liberi. Ibid. num. 9. & seq.

Voluntas Dei.

Stando tam principiis fidei quam luminis naturalis, negari non potest, dari in Deo voluntatem. T. 1. p. 223. num. 1.

Voluntas Divina in ordine ad volitionem essentialem non habet rationem potentiae, sed solum ex modo nostro significandi, & concipiendi res Divinas per similitudinem, & analogiam ad res creatas. Ibid. p. 224. num. 9. & seq.

Voluntas, aut volitio Divina, non est de formalissimo conceptu, seu de constitutione metaphysica Divinae naturae. Ibid. p. 226. num. 24. & seq.

Obiectum formale motivum, & terminativum Divinae voluntatis, est sola bonitas Divina, & increata, non autem bonum in communi, ut abstrahit a creato, & increato. Ibid. p. 229. num. 3. & seq.

Deus diligit propriam bonitatem necessario, non solum quoad specificationem, sed etiam quoad exercitium; creaturas vero existentes, aut futuras, non necessario, sed libere diligit; possibilem vero nullo modo amantur a Deo. Ibid. p. 231. n. 38. & seq.

Celebris est divisio voluntatis Dei in antecedentem, & consequentem, quam Theologi a Damasceno, qui primus eam in Scholas induxit, acceperunt. Voluntas antecedens est illa, quae veritatem circa objectum ut non vestitum omnibus circumstantiis quibus est executioni mandandum. Consequens vero ea dicitur; quae objectum inspicit omni sua circumstantiis vestitum. Ibid. p. 245.

Quid sit voluntas beneplaciti & signi, Ib. n. 14. explicatur, ubi etiam quoque referuntur signa voluntatis Divinae, scilicet operatio, permittitio, praecipitio, prohibitio, & consilium. Ibid. p. 247. num. 15.

Voluntas antecedens salvandi omnes homines, proprie, & formaliter, & non tantum metaphorice, & eminenter in Deo reperitur. Ibid. p. 252. num. 61.

Talis voluntas non dicitur conditionata, ex eo quod pendat a consensu voluntatis humanae tamquam a conditione, quam supponat, vel expectet a libero arbitrio, sed quia importat actum conditionatum, quo Deus velle saltem omnium hominum; nisi hoc repugnaret ordini suae providentiae, & nisi ex hoc impediretur bonum unive-sale suae iustitiae, & manifestatio suorum attributorum. Ibid. p. 254. num. 87. & seq.

Per voluntatem antecedentem preparatur media, & auxilia, quibus homines sufficienter ordinantur, & proponuntur in vitam aeternam. Ibid. p. 256. num. 99. & seq.

Votum.

Votum est promissio Deo facta ad ejusdem Dei cultum, unde si quis promittendo Deo perpetuam castitatem, nullo modo intendet ejus honorem, sed tantum majorem commoditatem temporalem, aut aliquid aliud, non proprie voveret; neque talis promissio esset indispensabilis ab Episcopo, sicut est verum votum perpetuae castitatis. T. 4. p. 246. num. 23.

Votum aliud est simplex, aliud solemne; primum est simplex tantum promissio Deo facta, solemne vero supra promissionem, addit traditionem, & acceptionem, per illud enim traditur ipsa persona voventis, & promittuntur actus ad observantiam voti necessarii. Tomo 5. p. 402. num. 27.

Votum simplex castitatis impedit solum Matrimonium contrahendum, solemne vero Matrimonium jam contractum dirimit, idque jure naturae. Ibid. n. 21.

Solemnitas voti est duplex, una substantialis, & essentialis, consentiens in traditione sui ipsius, facta in manu superioris, ad

servandum est, quae promittuntur, & acceptione, quam is facit nomine Dei. Altera accidentalis, quae consistit in quibusdam caeremoniis, cum quibus ex statuto Ecclesiae fit illa traditio, & acceptio. Ib. 402. num. 23.

Summus Pontifex cum Religiosis professis, ut Matrimonium contrahant, dispensare nequit. Ib. num. 25. & seq.

Referuntur, ac reselluntur varia historiae, quibus asseritur, Summum Pontificem in voto sollemnium castitatis aliquando dispensasse. Ibid.

Usura.

Cum pecunia ex se, & ex natura sua sit sterilis, non minus contra naturam est, ut quis ex ea fructum mediante fenore expectet, quam si ex mula, ex sua natura sterili, mulum gigni speraret. Unde Aristoteles 1. Politic. cap. 7. relatus D. Th. 2. 2. qu. 78. art. 1. ad 3. docet, quod usuraria acquisitio pecuniarum, est maxime praeter naturam, quia in fenore numerus numerum parit. Tomo 3. In differt. de probabilit. p. 187. num. 150.

Contractus Mohatra, si fiat cum intentione lucri, & cum pacto revenditionis praevie inito, ut communiter fieri solet, illicitus est, & manifesta usura palliatio. Ibid. n. 151.

Ufus.

Praeter electionem mediatorum, datur in voluntate nostra actus, quo ceteras potentias applicat ad operandum, & usus activus appellatur: posita enim electione, adhuc est nova difficultas ad operis executionem, ut experientia constat; sepe enim con-

tingit aliquem bene judicare de agendis, & recte eligere, & tamen postea in executione deficere, ut eleganter declarat D. Bernardus lib. 1. de consider. cap. 7. his verbis: *Quoties vis, & incassum? Quoties moves, nec promovet? Quoties conaris, & non datur ultra? Emittis, & non obtines; pararis, & non parvis; tentas, & abripis; te ubi incipis, ibi desicis; & dum adhuc ordiris, succidunt te? Venerunt filii usque ad parum, ac Propheta, & vires non habent parturienti.* Tomo 3. pag. 123. num. 1. & seq.

Z

Zelus.

Chrysologus ferm. 16. de S. Paulo sic ait: *Per zelum legis impugnabat legem, & in Deum Dei amore peccabat.* Tomo 3. pag. 301. num. 52.

Zeno Veronensis.

Zeno Veronensis Verbum divinum in sinu Patris residentem, nobilitem cordis Patris inquisitionem appellat. Tomo 2. pag. 138. num. 116.

Ait etiam de Patre aeterno generante Filium; *Laturus Pater in alio se, quem genuit ex se.* Ibid. p. 149. num. 114. Idem auctor: *Tolle stem, omnes arces cessabunt, &c.* Tomo 4. p. 216. num. 1.

F I N I S.

